

رئیس - تصویب شد پیشنهادی است از طرف جمعی از آقایان خوانده میشود (تقاضای مذکور ببارتذیل قرائت شد)
 نظر باینکه زمانی چند پیش از این دوره تقنینیه باقی نمانده و موافق نظامنامه داخلی شصت و جمیع کمیسیونها باید تجدید شود و همچنین هیئت رئیسه و اداره مباشرت و اگس این قلیل مدت هم صرف تجدید انتخابات شود قوانین مهمه باقی میماند این بنده پیشنهاد میکنم که یک رای کلی برای بقای همین شب و هیئت رئیسه و اداره مباشرت و کمیسیونهای مابله گرفته شود اگر مجلس تصویب نماید دیگر تجدید انتخاب نشود.

رئیس - مخالفی هست ؟
ده روز الملک - بنده با یک کلامه مخالفم کنوشته شده است چندروز باخر مدت تقنینیه باقی مانده است چندروز باقی نمانده است ومدتی باخر دوره تقنینیه مانده است.

رئیس - چندروز نوشته نشده است نوشته است زمانی چند - رای میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نرند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد - یک ماده هم مخیر کمیسیون داده اند این را هم میدهم طبع کنند برای روز سه شنبه و دستور سه شنبه سه و نیم بفرود مانده راپورت کمیسیون بودجه راجعه به ۱۵۲۰۰۰ تومان حقوق برگشتن دربار - راپورت کمیسیون بودجه راجعه بپستونون قانون انتخابات را هم از مخیر برسید معلوم میلود برای روز سه شنبه حاضر نشود شش ماده است رجوع شده است حوزه بند هم هست حالا اگر حاضر شد آن مقدم است اگر نشد دستور همین است از آقایان خواهش میشود که هر چه اصلاح راجع باین مسئله کالان شورش ختم شد دارند بفرستند که آنها را رجاع بکمیسیون کنیم.

میرزا یاقوب - چند دفعه در اینجا اظهار شده قانون راجع بپیرم سازی حاضر شده و تقاضا شده است جزء دستور گذاشته شود حالا بنده تقاضا میکنم که جزء دستور جلسه آتی گذاشته شود.

رئیس - چرم سازی را ممکن است برای دستور روز پنجشنبه قرار بدهیم .
افتخار الواعظین - اگر برای سه شنبه قانون انتخابات حاضر نشود مانعی نی بینیم که آن قانون چرم سازی هم جزء دستور شود.

رئیس - جزء دستور پنجشنبه قرار دادیم .
 (آقای رئیس حرکت کردند مجلس نیم ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۳۰۴

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه

۱۵ شهریور سال ۱۳۲۹

آقای رئیس سماعت ونیم قبل از غروب بصندلی ریاست جلوس و پس از ده دقیقه مجلس افتتاح گردید .

آقای میرزا رضا خان صورت مجلس قبل را قرائت نمودند .

غائبین بدون اجازه - دکتر اسمعیل خان - میرزا علی اکبر خان دهخدا - ادیب التجار غائبین با اجازه

دکتر امیر خان - شبانی - دکستر علیخان - حاج میرزا رضا خان .

آقایانیکه از وقت مفرره تأخیر نموده اند میرزا یانس دوساعت و ۵ دقیقه معدل الدوله یکساعت و ۲۰ دقیقه میرزا ابراهیم قی ۵۰ دقیقه - نیر السلطان یکساعت و ۲۰ دقیقه .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه نیست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد راپورت کمیسیون بودجه راجعه به هشتاد و نه هزار تومان و کسری حقوق اشخاصی که از بودجه دربار موضوع شده راپورتنی که سابقاً داده شده بود چون ماده بندی او بطور صحیح نشده بود راپورت جدیدی که ماده بندی شده طبع و توزیع شد قرائت میشود .

(راپورت ببارتذیل قرائت شد) بتاریخ ۱۶ شوال المکرم ۱۳۲۹ راپورت کمیسیون بودجه مطابق مواد ذیل به مجلس شورای ملی تقدیم می شود :

ماده ۱- مبلغ هشتاد و نه هزار و هشتصد و چهل و هفت تومان و یکقران و مقدار دوهزار و هفتصد و هشتاد و هشت خروار و بیست من غله و یکهزار و نهصد و پنجاه من حقوق اشخاصی که جزء دربار سلطنتی منظور بوده و حاله وزارت دربار از جزء بودجه خود خارج نموده است مبلغ شانزده هزار و دویست و چهل و پنج تومان و چهار هزار نقد و مقدار شصت و بیست و پنج خروار و شصت و سه من غله و سیصد و شصت و شصت و شصت و پنج من کاه بموجب دوفرد طبع شده و ضمیمه آن شامل ۴۹ قلم کلیه مقطوع و بقیه بموجب مواد همه قسمتی مقطوع و قسمتی برقرار میشود .

ماده ۲- حقوق از یکتومان الی دویست و چهل تومان ابقاء میشود .

ماده ۳- حقوق از دویست و چهل تومان الی شصت تومان بمدای کسر نشت ابقاء میشود کسر نشت باید طوری مراعات بشود که از دویست و چهل تومان نقصان حاصل نکنند .

ماده ۴- حقوق متجاوز از شصت تومان بالاتراز شصت تومان قطع و بقیه بمدای وضع نشت بر قرار میشود .

ماده ۵- اشخاصی که نقد و جنس دارند نقد آن مطابق ماده ۳۰۳۲ و برقرار و جنس آن مقطوع است ماده ۶ اشخاصی که جنس فقط دارند کاه آن مقطوع و غله از قرار سه تومان تسعیر و موافق ماده ۳۰۳۲ و ۳۰۳۳ نقداً درباره آن برقرار میشود .

ماده ۷- متوفیات این حقوقات مطابق قانون متوفیات باید مجری و معمول شود .

ماده ۸ - حقوق اشخاصیکه در ماده ۱۰ مقطوع شده از این قانون مستثنی است.

رئیس - مذاکرات در کلیات هنوز تمام نشده است آقای میرزا داود خان -

میرزا داودخان - دو راپورت در کمیسیون بودجه آمد یعنی یک راپورت از کمیسیون بودجه پیشنهاد شده بود که یک ماده او مقطوعی است که عبارت است از ۱۶ هزار و ۲۴۵ تومان و ۴ هزار نقد و مقدار ۶۲۵ خروار و ۶۳ من غله و ۳۶۰ خروار و ۶۵ من کاه که قطع کرده و باید کمال تشکر را از کمیسیون داشت و یک ماده دیگر

بر قراری است که معین فرموده اند از یک تومان الی ۲۴۰ تومان و از ۲۴۰ تومان الی ۶۰۰ تومان و از ۶۰۰ تومان بیلا را قطع کرده اند و خیلی مرحمت فرموده اند عقیده بنده اینست که این راپورت در مجلس مطرح نشود و بطوریکه گفته شد راپورتیکه ۶ ماه قبل مدتی در کمیسیون زحمت کشیدند و بدقت باین اشخاص رسیدگی کردند او باید در مجلس مطرح مذاکره شود بجهت این که این راپورت که بمجلس آمده است اساسی شده که نمیشود رأی داد اشخاص را بنده مبینم که ابدأ مجلس سزاوار نیست رأی بدهد در حق آنها حقوق برقرار شود مثلاً محمد حسین خان خوراکیز رحیم خان خوراکیز با استاد یحیی طباطبائی استاد یوسف طباطبائی بسیار است خیلی خوب آشنیز یاطباطبائی سلطنتی بوده ولی امروز شغلشان معلوم است و متوانند نوب بازار یکدکان باز کنند و کاسبی کنند و گذران خودشان را پیدا نمایند اگر بنا شود که مجلس بخوراکیز یا آشنیز حقوق بدهد بنده بتمام آشنیز های این شهر حق میدهم که بیاینده حقوق بگیرند همینطور ابوالحسن بیگ خاصه تراش از این قبیل فراوان است که میتوانند بروند کاسبی نمایند از آن جمله است مشهدی ولی محمد خیاط میرزا ابراهیم خان خیاط باشی که سابقاً هم وکیل مجلس بوده است من از طرف او قسم میخورم که هیچوقت حاضر نیست مواجب بگیرد بجهت این که الان درب ابرک دکان دارد و ده نفر شاکر دارد و یقیناً هم مواجب نمیخواهد همین طور حسن خان قاپوچی علت این که چهار صد تومان یا ۴۲۰ تومان بایند باو مواجب داد چیست اگر هم باید باو مواجب داد و ماهی بیست تومان کافی است دیگر چهار صد بیست تومان برای چه از همه اینها مضحک تر بعقیده بنده این است مجلس رأی بدهد که بعمله طرب مواجب بدهد محمدخان صله طرب چهل تومان یک چیز خیلی غریبی است از آنها بگیریم میرسیم باشخاصی که باستیاد خدمت کرده اند که بریروز آقایان سلیمان میرزا یکی دوفرد از آن اشخاص را فرمودند مثلاً از آن قبیل سدیدالملک است سدیدالملک چرا باید مواجب بگیرد این عبارت اگر قوه ناطقه داشت و میتوانست حرف بزند بیان میکرد که سدیدالملک در بیمار درمان مجلس چطور شرکت داشته شمر معروف که توگرو بردی اگر جفت اگر حاق آید اگر استیاد شد که کسی بمن کار ندارد و هر کاری دلم خواست میکنم و خودم راهم مقصر نمیدانم اگر هم مشروطه شده که مواجب خودم را میگیریم اگر این راپورت را در نظر بگیرید چون جزء دویست و چهل تومان حقوق داشته باید ابقاء شود چیز دیگر که بنده توضیح آنرا از تمام ۱۸ نفر اعضاء کمیسیون بودجه میخواهم اینست که در فرد بیست و هفتم دفعه اول قلم یازدهم نوشته شده است لطفعلی خان اسد السلطنه دویست و بیست تومان باز جا دیگر که مال اشخاص است که از دویست و چهل تومان بیلا دارند فرد سی و یکم قلم پنجم نوشته است لطفعلی خان اسد السلطنه یانصد و دو تومان و پنج هزار از این قید شود میشود هفتصد و بیست و دو تومان و پنج هزار پس وقتی که مجلس باین راپورت رأی دادر دو

آقایان وزراء داده شد گمان میکنم که اگر ما اشکالاتی بکنیم اشکالات سطحی وظاهر باشد اینها گفته شد اینک در این ماده نوشته شد مقصود از آن این بوده است که دست و پال دولت ایران اینند که دیگر نتواند از جای دیگر صاحبمنصب استخدام کند خیر هیچ مقصودی نبوده است ولی از طرف دیگر نایب این نکته را هم فراموش کرد دارای محسنتات زیادی خواهد بود و آن این است که در مملکت ما یاد هر جا که میخوانند مستخدم میاورند بایاید اختیارات با آنها داد بایک حدود معین صحیحی برای آنها پیش از وقت معین کرد که دیگر بعدها کار کردن یا نکردن آنها مربوط باشناص معین میباشد یعنی اینطور نباشد که اگر یک کسی آمد و خواست که از آنها استفاده بکند بکنند اگر یک کسی آمد و نخواست از وجود های آنها استفاده کند نکند و وجود های معطله باشند این مسئله بعقیده بنده خیلی لزوم دارد و بعد از توضیحاتی که آقایان وزراء دادند معلوم است که یک ترتیب جدیدی که میخوانند تأسیس کنند که در تحت تعلیمات صاحبمنصبان سوئدی که فعلا استخدام میشوند خواهد بود و این ماده لازم الاجراء خواهد بود و باید این ماده اجباری باشد که تمام آن کسانی که بعدها هم خواهند آمد مجبور نباشند از اطاعت و الا اگر غیر از این باشد و بمبارت آخری بطوریکه میگویند نوشته شود عنوان مستشاری را پیدا خواهند کرد و باین ترتیب این ماده لازم الاجرا نخواهد بود برای اینکه بطریق مستشار اگر آنها را استخدام بکنیم این طور خواهد شد که از مستشار اگر کسی چیزی پرسید ممکنست نکوید و حقوق خودش را بگیرد و از جای خودش بیرون نیاید و هیچکاری نکند و پس از آنکه یک کلمه زیاد شود که قشون رفرومه دولت در تحت تعلیمات آنها داده خواهد شد هیچراه ضرری پیدا نخواهد کرد و یک منافع بزرگی را هم دارا خواهد بود و اگر این ماده نباشد آن منافع بزرگ برای ما نیست .

وزیر داخله - خیلی خوبست نوشته شود (قشونی که مطابق رفروم جدید گرفته میشود) **بهجت** - نهایت آرزوی ما اینست که قشون ایران بطرز اروپا تربیت شود و یک قشون منظمه صحیحی داشته باشیم تمام فرمایشات آقای وزیر داخله و آقای معزز الملک را هم بنده تصدیق میکنم ولی عرض بنده چیز دیگر است عرض کردم این قانون است یا وظیفه است اگر قانون باشد لازمست معایش را اینجا عرض کنم فرض کنیم که این قانون از اینجا گذشت ممکنست که این مسئله برسبیل اتفاق پیشرفت نکند آتوق باید دید ما میتوانیم صاحبمنصب ایرانی داشته باشیم یا خیر مجبوریم از صاحبمنصب های خارجه استخدام کنیم و لوازم دولتی که مفرسات برای ما مجبور شویم استخدام کنیم یا اینکه اگر یک وقتی مدت استخدام آنها تمام شد که مجلس شورای ملی هم مقرر است اصافاً آن وقت قشون ایران بی صاحب منصب خواهد ماند بایاید اینطور نباشد البته منافع دارد صاحب منصب های اروپائی باید بیایند اینجا مدرسه برای ما باز کنند افراد نظام ما زبردست آنها تربیت بشوند تمام این ها صحیح است ولی عرض میکنم این نباید بطور

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بهجت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم .

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .

ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیایند اینها قشون ما را تربیت بکنند اینرا وظیفه برای آنها قرار بدیم نه قانون برای مملکت این دوتا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیایند قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نخواستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نخواستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بیکرته این است که میگویم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بهجت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم .

رئیس - آقایان حالا مذاکرات را کافی نمی دانند ؟

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .

ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیایند اینها قشون ما را تربیت بکنند اینرا وظیفه برای آنها قرار بدیم نه قانون برای مملکت این دوتا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیایند قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نخواستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نخواستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بیکرته این است که میگویم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بهجت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم .

رئیس - آقایان حالا مذاکرات را کافی نمی دانند ؟

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .

ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیایند اینها قشون ما را تربیت بکنند اینرا وظیفه برای آنها قرار بدیم نه قانون برای مملکت این دوتا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیایند قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نخواستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نخواستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بیکرته این است که میگویم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بهجت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم .

رئیس - آقایان حالا مذاکرات را کافی نمی دانند ؟

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور نوشته شود .

ماده ۱- وزارت جنگ دولت علیه ایران مجاز باشد سپس باید بیایند اینها قشون ما را تربیت بکنند اینرا وظیفه برای آنها قرار بدیم نه قانون برای مملکت این دوتا خیلی فرق میکند به ترتیب منطقی که در آن نظر بکنیم باید آنها بیایند قشون ما را تعلیم بکنم که اگر یک وقتی نخواستند بکنند در واقع وظیفه خودشانرا بجا نیاورده باشند و اگر یک وقتی ما نخواستیم آنها باشند باز مختار باشیم چون یکدفعه این است که ما مجبور هستیم که صاحب منصبان ما حتماً باید خارجه باشند در این صورت من هرگز باین رای نخواهم داد بیکرته این است که میگویم وظیفه این مستخدمین اینست که تمام قشون ایران را مرتب بکنند بنده مخالف نهامز اما اگر بنویسیم که قانون است که قشون ایران را اداره نخواهد کرد مگر صاحب منصبان خارجه که حتماً همیشه باید صاحب منصبان اروپائی باشند بنده باین مخالفم و این شکل استقلال ما را ازین میبرد و بنده هرگز نمیگذارم که این قانون از این جا بگذرد مگر باین شکل ما بنویسیم که وظیفه آن ها این خواهد بود که قشون ایران را تربیت کنند این صحیح است .

لواء الدوله - اولاً بنده رد میکنم این فرمایش آقای بهجت را که فرمودند ولو از یک دولتی که برای ما مضر است هیچ دولتی برای ما مضر نیست ما با همه دول دوستی داریم و همه با ما دوست هستند اما در خصوص معلمین اروپائی اول کسیکه نظر بمعنی و ظاهر و باطن موافق است بنده هستم بواسطه اینکه من هیچده سال تعلیم گرفتم و دولت از وجود من انتفاع نبرد با وجود این عرض میکنم که اگر صاحب منصبان اروپائی نداشته باشیم نمیتوانیم پنج نفرا اداره بکنیم گر چه بعضی از ما دوهزار نفر را هم اداره کردند ولی درست نتوانستند صاحبمنصبان ایرانی بعضی جهات اداره کردن را فراموش کرده اند یا آن که قوه ندارند و فعلاً نایبست سال لازم است که صاحبمنصبان اروپائی استخدام نایب لکن از یک دولتی که موافق حال و اخلاق ما باشد باینجهت بنده موافقم .

رئیس - آقایان حالا مذاکرات را کافی نمی دانند ؟

وزیر داخله - بنده مخالفی نیکنم با آنچه نمایندگان محترم میگویند میخواند بنویسید وظیفه آنها این است مخالفی نیکنم ولی عرض میکنم قبل از اینکه این قانون بپجلس بیاید معلمین خارجه در سنوات سابقه خیلی استخدام شدند و آن ها آمده اند و در کثرت نامه آن ها هم قید شده است که وظیفه آنها تعلیم قشون است و آن ها آمده اند و وجودشان بی مصرف و مصل و باطل مانده است حالا هر طور که میخواهد بنویسید مختارید - اینرا عرض کردم که خاطر نمایندگان محترم مطلع باشد .

رئیس - بنده ای که خودتان پیشنهاد کرده اید رای میکنیم .

وزیر داخله - مختارید .

رئیس - پیشنهادی آقای میرزا ابراهیم خان کرده اند قرائت میشود (بمبارت ذیل قرائت شد)

قورخانه اینجا برده نشده است و حال آنکه در این موقع قورخانه اهمیتش بیشتر از سایر ادارات ما است چون تمام اینها منوط بقورخانه است وقتی که قورخانه نداشته باشیم سرباز نداریم یعنی سربازیکه تنگ نداشته باشد چه حاصل دارد .

وزیر داخله - برای قورخانه يك مستخدم داریم که سیورتنی است و مدتها است در اینجا است زبان فارسی را هم خوب میداند و تا بحال هم خوب خدمت کرده .

رئیس - پیشنهادی است آقای معزز الملک کرده اند قرائت میشود (بیمارت ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد می کنم که رئیس هیئت صاحب منصبان پیش از صاحب منصبان وزارت جنگ نوشته شود .

وزیر داخله - این منافاتی ندارد برای رئیس صاحب منصبان يك محلی باید معین شود آن محل را وزارت جنگ معین کرده اند هم وزارت جنگ است هم میتواند در خارج درصفت نظام مشغول خدمت باشد .

معزز الملک - بنده هم چون نظرم همین نظر آقای وزیر داخله بود بهین جهت او را خارج کردم برای اینکه او هم میتواند در صفت خدمت بکند هم بواسطه آن رتبه که دارد که رئیس هیئت صاحب منصبان خارجی است میتواند با آنها سررستی کند و در کلیه اصلاحاتی که توسط این هیئت خواهد شد او نظرات بکند و این برای کار خیلی بهتر است در صورتیکه جزو صاحب منصبان اداری بنویسیم فقط کار او اصلاح اداری خواهد بود .

وزیر داخله - باز عرض میکنم هیچ منافات ندارد در وزارت جنگ هم باشد میتواند در خارج هم خدمت بکند بخواهد تصور میکنم اگر در وزارت باشد اهمیتش بیشتر باشد .

رئیس - رأی میگیریم باصلاح آقای معزز الملک آقایانیکه اصلاح معزز الملک را قابل توجه میدانند قیام نمایند (چند نفری قیام کردند)

رئیس - قابل توجه نشد رأی میگیریم بپناه هم آقایانیکه ماده نهم را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده الحاقیه آقای لواء الدوله پیشنهاد کرده اند قرائت میشود (بیمارت ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که باین ماده الحاقیه جزو مواد رای گرفته شود .

ماده ۹ - این صاحب منصبان و معلمین اروپائی حق ندارند که بدون اجازه و تصویب وزارت جنگ احدی از صاحب منصبان ایرانی را عزل و نصب نمایند .

وزیر داخله - عزل و نصب صاحب منصبان نه در اختیار صاحب منصبان خارجه است نه در اختیار صاحب منصبان ایرانی است منوط بتصویب وزارت جنگ و فرمان پادشاه است .

لواء الدوله - عرض کنم چون بنده دیده ام بعضی از صاحب منصبان وقتی وارد میشوند دیگر بهیچ وزیری نگاه نمیکنند خودشان ایرادی میگیرند و خارج میکنند همین قدر که از هیولای يك صاحب منصب خوشش نیاید میگوید این بدره من نیخورد باید خارج گردد دیگر لازم باس بردن نیست بعضی همینطور خارج شدند که بنده خودم هم یکی از آنها هستم .

حاج شیخعلی - بنده اظهار قانون اساسی دارم (رئیس - توبت شما نرسیده است)

حاج شیخعلی - اختصار قانون اساسی دارم و حق تقدم دارم .

رئیس - راجع بنظم مجلس نیست که حق تقدم داشته باشد آقای حاجی و کبیرالرحایا فرمایشی دارید بفرمائید .

حاج وکیل الرعایا - از این اختیاری که فرمودند نمیخواستم عرض کنم که حالا برای آنها باقی نمانده است که ما حالا در آن مذاکره بکنیم و لکن چون گفته شد که مستخدمین خارجه برای آن شغلی که معین شده اند شاید تجاوز کنند بنده که تا بحال چنین چیزی ندیده ام و تصور میکنم که تصدیق از طرف ما است و آنها همیشه به تکلیف خودشان عمل کرده اند و میکنند .

حاج شیخعلی - بله در قانون اساسی مصرح است که صاحب منصب های نظامی را نیشود عزل و نصب کرد مگر با توبت خیانت آنهام بتصویب وزارت جنگ و فرمان پادشاه در این صورت این پیشنهاد غلط است .

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای لواء الدوله که بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد کرده اند آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد (مذاکره در کلیات است) مخالفی هست؟

آقا شیخ محمد خیابانی - بنده میخواستم سؤال کنم که نظر هیئت وزراء در این است که بطور رسمی از دولت سؤدد استخدام کند یا بطور غیر رسمی استخدام خواهند شد و کدام بنظر وزراء صحیح میآید .

رئیس - آقای خیابانی سؤال کردند جواب داده نشد .

وزیر داخله - این مطلب میشود بهمان استخدام صاحب منصبان سابق همانطوریکه از دولت خواستیم اینها را هم از دولت میخواهیم .

رئیس - رأی میگیریم باین ماده قانونی که متضمن نه ماده بود یکی آنرا وزراء مسترد داشتند و بهشت مامورهای داده شد آقایانیکه این لایحه قانونی را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد آقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه کبود خواهند داد (در این موقع شروع باخذ اوراق رای گردید آقای حاجی میرزا رضاخان اوراق را باین مدها حسا نمودند ورقه سفید ۱۶

رئیس - با اکثریت ۶۳ رای از ۷۴ نفر نمایندگان حاضر تصویب شد - آقایان حاجی معزز الملک و آقا میرزا احمد شوالی از آقای وزیر داخله و وزیر مالیه داشتند بفرمائید .

آقا میرزا احمد - سؤال بنده قسمتی از وزیر امور خارجه است که حاضر نمیشود و یکی از وزیر مالیه است که حاضر است از فراریکه شنیده ام از طرف وزارت مالیه بنا بوده است که مأمورینی برونند برای ضبط اموال شجاع السلطنه و سالار الدوله جاهتی رفته اند و در آنجا يك مانی دچار شده اند که از طرف دولت روس گویا از طرف قونسلگری جامتی از قزاقها آمده اند و جلوگیری کرده اند و نگذاشته اند که آنها باموریت خودشان رفتار کنند از آن جهت که راجع

بوزارت مالیه است جواب بگویند تا وقتی که وزیر امور خارجه آمدند بمجلس اجتهادش را که راجع بوزارت خارجه است سؤال کنم .

وزیر داخله - از این مسئله هنوز خبر رسمی بوزارت داخله یا بوزارت مالیه نرسیده است باید تحقیق شود در جلسه آتی عرض خواهیم کرد آنچه رسیده است مسموحات است .

رئیس - دستور پنجشنبه ۱۸ مساعت بفرود مانده بقیه قانون انتخاباتیکه نقره راپورت کمیسیون بودجه راجع بمیرزا عبدالعزیز پیشخدمت - راپورت کمیسیون نظام راجع بمسیو بوتن مستخدم قورخانه (مخالفی هست)؟

دکتر علیخان - بنده همانطوریکه در خارج عرض کردم یادآوری میکنم که قانون اساسی معارف را هم جزء دستور پنجشنبه قرار بدهید و چون مدتی است که راپورت آن آمده و همینطور مانده است .

رئیس - هر وقت قانون انتخابات تمام شد قانون اساسی معارف جزو دستور میشود .

آقا خاوارالاعظمین - میخواستم عرض کنم بعضی از راپورتها از کمیسیون قوائد عامه آمده است که بایستی جزو دستور بیاید و بنده یکی از آنها را اقتضا کردم که جزو دستور قرار بدهید فرمودید که جزو دستور پنجشنبه خواهد شد - خواهش میکنم که راپورت کمیسیون قوائد عامه راجع به ماشین چرمسازي جزو دستور پنجشنبه شود .

رئیس - ممکن نیست بجهت اینکه بیست و هفتاد از قانون انتخابات و حوزه بندیهای آن مانده است هر وقت آن تمام شد جزو دستور خواهد شد (در این موقع که نسیسات از شب گذشته است رئیس حرکت کردند و مجلس ختم شد) .

جلسه ۴۰۵

صورت مشرح روز ۵ شنبه ۱۸ شهر شوال المکره ۱۳۲۹

مجلس دوساعت ونیم قبل از فروب آفتاب در تحت ریاست آقای میرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس تشکیل گردید صورت مجلس روز سه شنبه ۱۶ را آقای آقا میرزا رضاخان قرائت نمودند . غائبین جلسه قبل

غائبین بدون اجازه - آقایان: حاج آقا میرزا علی اکبر خان - آقا سید محمد باقر ادیب لسان الحکماء

غائبین با اجازه - آقایان: طباطبائی - فرزانه آقایانیکه از وقت مفرود تأخیر نموده اند - دکتر اسمعیل خان ۳ ساعت - دکتر حاج رضا خان ۵۰ دقیقه نجات ۴۰ دقیقه - اهتمام الملک - آقا شیخ رضا ۴۰ دقیقه - دکتر امیر خان - ناصر الاسلام ۳۵ دقیقه - شریف الملها - حاج وکیل الرعایا نیم ساعت .

نایب رئیس - آقای بهجت در صورت مجلس فرمایشی داشتند ؟

بهجت - در ماده اول خیلی بطور اختصار ذکر شده است که فلان کس مخالف بود مثل اینکه بنده این کثرت را خلاف قانون دانستم بنده مخالف با اصل این کثرت نبودم و پانزده مخالف نبودم مخالفت بنده این بوده که بشکل ماده قانونی